

Dnr Ju2025/02715

Till:
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia:
ju.L7@regeringskansliet.se

Svenska Röda Korsets yttrande över promemoria med kompletterande förslag till SOU 2025:95

Svenska Röda Korset har beretts tillfälle att lämna synpunkter på promemoria med kompletterande förslag till SOU 2025:95 – ”Ett skärpt försörjningskrav vid anhöriginvandring”. Promemorians förslag innebär dels att det nuvarande försörjningskravet vid anhöriginvandring höjs, dels att det införs vissa begränsningar av vilka inkomster som ska få beaktas. Syftet med förslagen uppges vara att fler ska kunna försörja sig själva och sin familj för att skapa möjligheter att komma till rätta med integrationsproblemen och motverka utanförskap. Svenska Röda Korset, som hänvisar till yttrandet över betänkandet ”Skärpta villkor för anhöriginvandring” (SOU 2025:95)¹, vill med anledning av nu lämnade förslag framföra följande.

En höjning av försörjningskravet

Svenska Röda Korset har flerårig och omfattande erfarenhet av de direkta och reella konsekvenser som bostads- och försörjningskravet vid familjeåterförening medför för individer som tvingas leva separerade från sina anhöriga. Denna erfarenhet står i skarp kontrast med lagstiftarens uttalade syfte med kraven – att dessa ska främja integration. Våra

¹ Svenska Röda Korsets yttrande över betänkandet; Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95)

observationer visar tvärt emot att kraven i stället försämrar förutsättningarna för etablering och integration och bidrar till en negativ hälsopåverkan hos den enskilde, vilket bland annat framgår i rapporten *"När lagen skiljer oss åt – Vittnesmål från människor som nekas familjeåterförening på grund av försörjningskravet"*². Redan enligt dagens utformning är försörjningskravet i praktiken ouppnåeligt för många, särskilt för personer med låg utbildningsgrad, psykisk ohälsa eller andra funktionsnedsättningar. De arbeten som vanligtvis finns tillgängliga för målgruppen är ofta tidsbegränsade och lågavlönade. Ur ett barnrättsperspektiv är det också tydligt att ett strikt upprätthållande av försörjningskravet drabbar barn särskilt hårt med en negativ påverkan på deras utveckling, skolgång och psykiska hälsa.

Det är mot denna bakgrund, och med beaktande av att det både är en grundläggande mänsklig rättighet att få leva tillsammans med sin familj samt ofta en central förutsättning för individers möjlighet till etablering i samhället, som Svenska Röda Korset *avstyrker* promemorians förslag att skärpa försörjningskravets nivå genom en höjning av normalbeloppet med 30 procent. Som påtalades i vårt yttrande över SOU 2025:95 ser vi att dagens krav på en stadigvarande inkomst och en lön som når upp till de nivåer som krävs för många personer helt enkelt inte är möjligt – trots stark vilja och stora ansträngningar. Vägen in i samhället kan vara lång och komplex, där särskilda utmaningar gör sig gällande för personer som exempelvis har låg utbildnings- eller läs/skrivkunnighetsnivå samt för kvinnor som innan ankomsten till Sverige aldrig har varit yrkesverksamma utanför hemmet. Vidare möter vi i våra verksamheter individer som har lyckats komma i arbete men där inkomsterna ändå inte är tillräckliga för att täcka förbehållsbeloppet för familjen i fråga. Den föreslagna höjningen riskerar därmed leda till att ännu

² När lagen skiljer oss åt – Vittnesmål från människor som nekas familjeåterförening på grund av försörjningskravet

fler individer än idag, oaktat om man innehar ett låginkomststyrke eller inte, kommer att gå miste om rätten att leva med sin familj. Att sådana höjda trösklar skulle främja integration och etablering är enligt Svenska Röda Korset varken realistiskt eller underbyggt av forskning inom området. Att arbete är en avgörande faktor för etablering är det sannolikt få som skulle ifrågasätta, men varken betänkandet eller promemorian har kunnat presentera evidens för att ökade krav på individen leder till ett högre arbetsmarknadsdeltagande. Snarare borgar dylika förslag för längre familjeseparationer med stora negativa konsekvenser på individ- och samhällsnivå som följd.

Svenska Röda Korset noterar att promemorian vid flertal tillfällen lyfter vikten av att anhöriginvandrare ”inte ska räknas som fattiga” vid ankomsten till Sverige. Att på detta vis presentera förslag till synes baserade på omsorg, när den faktiska effekten blir att människors rättigheter kraftigt begränsas, är en retorik som Svenska Röda Korset starkt vänder sig emot.

Begränsning av vilka inkomster som får beaktas

Promemorian föreslår en motsvarande utformning för vad som redan gäller vid anhöriginvandring till en arbetskraftsinvandrare, EU-blåkortsinnehavare eller ICT-tillståndsinnehavare. Om förslaget realiserar innebär detta således att inkomst från subventionerad anställning, ersättning från arbetslöshetsförsäkring eller aktivitetsstöd inte får beaktas, liksom andra ersättningar med anledning av arbetslöshet. Svenska Röda Korset *avstyrker* förslaget och understryker det oproportionerliga i att ha samma krav för anknytningspersoner med skyddsbehov som för personer vars själva grund för tillstånd eller vistelse i Sverige bygger på en anställning, som dessutom till övervägande del är högkvalificerad.

Enligt promemorian bör försörjningskravet vid anhöriginvandring utformas så att det ger incitament för anknytningspersonen att etablera sig på arbetsmarknaden. Detta rimmar enligt Svenska Röda Korset illa med att det samtidigt föreslås att inkomster som härrör från subventionerade anställningar inte ska kunna beaktas och motsäger vidare vad andra utredningar redan konstaterat, nämligen att subventionerade anställningar har positiva effekter på nyanländas arbetsrelevanta lärande (SOU 2025:1 s. 325).

Själva avsikten med nystartsjobb, introduktionsjobb och etableringsjobb är att dessa ska vara temporära och leda till etablering på den reguljära arbetsmarknaden, varför promemorian anför att det eventuella hinder för familjeåterförening som uppkommer genom förslaget således bör vara av tillfällig natur. Mot detta kan dock invändas att långt ifrån alla personer som innehar subventionerade anställningar på sikt kan erbjudas en anställning på den ordinarie arbetsmarknaden. För många individer med exempelvis funktionsnedsättning är det ofta just företag som till exempel Samhall som är den enda arbetsgivaren att under oöverskådlig tid erbjuda ett lämpligt arbete utifrån individens förutsättningar och som därtill medför att individen är självförsörjande.

Scenarion likt de vi ser idag i fråga om möjligheten att erhålla ett permanent uppehållstillstånd, det vill säga att tillståndet nekas trots att kravet på anställningens varaktighet och nivån på inkomsterna är tillräckliga men lönen inte beaktas just utifrån att anställningen är subventionerad, är närmast att anse som diskriminering av personer med funktionsnedsättningar. Även om promemorian anger att "särskilda skäl" att undantas från kravet på försörjning bör kunna avse personer med inkomster från mer varaktiga subventionerade anställningar, till exempel lönebidrag eller skyddat arbete – som riktar sig till personer med en funktionsnedsättning och som långsiktigt har svårt att få en egen arbetsrelaterad inkomst på den reguljära arbetsmarknaden – anser

Svenska Röda Korset att detta är en otillräcklig garant för att beslut inte kommer att fattas i strid med Sveriges internationella åtaganden³. Detta då, vilket fördes fram i yttrande över SOU 2025:95, vår erfarenhet visar att bestämmelsen om ”särskilda skäl” kommit att tillämpas *oerhört* restriktivt i praktiken. Genom de krav som följer av promemorians förslag kommer personer med exempelvis funktionsnedsättning, som i dag erhåller stöd från samhället för att möjliggöra och främja självständighet och inkludering, få betydligt sämre förutsättningar att återförenas med sin familj och därmed motverkas helt syftet med detta stöd. Ett system som bygger på att centrala skyddsintressen då ska kunna tillgodoses genom undantag, där möjligheten till familjeåterförening blir beroende av en ofta godtycklig och mycket strikt tillämpning – och där tydliga förarbetsuttalandet dessutom saknas – innebär enligt Svenska Röda Korset en påtaglig risk för att Sverige inte kommer att uppfylla sina internationella åtaganden.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Promemorian föreslår att det skärpta försörjningskravet under en övergångsperiod om 12 månader inte ska gälla för förlängningsansökningar av uppehållstillstånd som beviljats före ikraftträdandet. Svenska Röda Korset vill uppmärksamma på att en sådan ordning riskerar att resultera i delvis parallella system där migrationsdomstolarna behöver förhålla sig till att regelverket kan ha ändrats efter att underinstansen fattat sitt beslut.

SVENSKA RÖDA KORSET

Ulrika Modéer
Generalsekreterare

³ FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, Europakonventionen och Barnkonventionen.